

JEVNAKER
KOMMUNE

Bergerbakken barnehage

VIRKSOMHETSPLAN
(DEL 1)
2023-2025

«Her vil jeg være»

Virksomhetsleder: Marit Skøien Marvin
Tlf: 92014762
e-post: marit.skoien.marvin@jevnaker.kommune.no

Årsplanens varighet:

2023-2025

INNHOLD:

Innledning	s. 3
Om barnehagen	s. 4
Kommunens mål og satsinger	s. 4
Kommunens mål og satsninger for Jevnaker barnehagene	s. 5
Realisering av BTTI modellen	s. 5
Jevnaker kommune sine verdier	s. 6
Barnehagens mål og satsningsområder	s. 6
Barnehagens formål og innhold § 1	s. 7
Barnehagens verdigrunnlag	s. 7
Barn og barndom	s. 8
Demokrati	s. 8
Mangfold og gjensidig respekt	s. 8
Likestilling og likeverd	s. 9
Bærekraftig utvikling	s. 9
Livsmestring og helse	s. 10
Ansvar og roller	s. 11
Barnehagens formål og innhold	s. 12
Krav til godt psykososialt miljø	s. 12
Omsorg	s. 13
Lek	s. 13
Danning	s. 14
Læring	s. 14
Vennskap og fellesskap	s. 15
Kommunikasjon og språk	s. 15
Barns medvirkning	s. 16
Samarbeid mellom hjem og barnehage	s. 16
Overganger	s. 17
Barnehagen som pedagogisk virksomhet	s. 18
Planlegging	s. 18
Årsplan	s. 18
vurdering	s. 19
Dokumentasjon	s. 19
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske	s. 19
Barnehagens arbeidsmåter	s. 20
Progresjon	s. 20
Barnehagens digitale praksis	s. 21
Progresjonsplan for de syv fagområdene	s. 22
kommunikasjon, språk og tekst	s. 22
kropp, bevegelse, mat og helse	s. 24
kunst, kultur og kreativitet	s. 25
Natur, miljø og teknologi	s. 27
Etikk, religion og filosofi	s. 28
Nærmiljø og samfunn	s. 29
Antall, Rom og form	s. 30

INNLEDNING

Barnehagen drives etter lov om barnehager med forskrifter.

Virksomhetsplanen gir informasjon om de overordnede målene i barnehageloven og barnehagens tiltak for å nå disse. Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen som et arbeidsdokument.

Barnehagen utarbeider detaljerte planer som beskriver hvordan barnehagen konkret arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen.

Foreldre skal gjennom planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene i barnehagen og de overordnede målene.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplan med progresjonsplan i samarbeid med ansatte og foreldre.

Barnehagens årsplan, fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

For å sikre en mest mulig hensiktsmessig og målrettet årsplan utarbeides årsplanen i to deler:

Årsplan del 1 - skal gi de overordnede føringene og gjelder i en treårsperiode. Årsplan del 1 vil være nettbasert og tilgjengelig elektronisk på kommunens hjemmeside. Det er et levende dokument som vil endre seg i takt med barnehagens faglige utvikling.

Bergerbakken barnehage har i tillegg et **Faglig skriv** som utdyper vårt faglige fokus.

Årsplan del 2 – vil være i kalenderformat. Denne vil kalles årspalkalender, og vil være ettårig. Målgruppen er foreldrene.

Felles kvalitetsplan for oppvekst og kultur 2022-2025 har 4 utviklingsområder, som er viktige prioriteringer for oss:

1. Barnehagen som lærende organisasjon
2. Inkluderende miljø
3. Tidlig innsats
4. Helsefremmende møteplasser

Dere vil under i virksomhetsplanen finne mye om hvordan vi vil arbeid med disse områdene. Det er i tillegg utarbeidet kvalitetsverktøy for jevnaker barnehagene hvor utviklingsområde er brutt ned i konkrete tegn på god praksis.

OM BARNEHAGEN

Bergerbakken barnehage ble startet i 1997 i lokaler på Bergerbakken skole. I 2008 åpnet bygget vi er i den dag i dag, like ovenfor skolen. Bergerbakken har 4 avdelinger med 24 plasser på hver. For det meste er vi organisert i 2 småbarnsavdelinger med 12 barn på hver og 2 storbarnsavdelinger med 24 barn på hver, men dette justeres i forhold til alderen til barna som søker seg til barnehagen vår.

Barnehagen har 18 årsverk fordelt på de fire avdelingene. Personalet har forskjellig bakgrunn og utdanning. På hver avdeling jobber det to barnehagelærere sammen med assistenter og fagarbeidere.

I Bergerbakken barnehage har vi en utelivsprofil. Vi tilbringer mye tid ute gjennom alle årstidene. Målet er at alle barna i barnehagen skal bli så glade i å være ute, at det er det de vil når de får velge. I løpet av barnehagetiden er barna mye på tur på de flotte turområdene i nærmiljøet. Vi har både lavvoer, grillhytter og en gamme som vi kan fyre opp i og trekke inn i på turstedene.

Vi i Bergerbakken jobber etter en egen modell hvor vi har delt opp året i 3 faser: trygghet, sosiale behov og egenverd. Dette, og andre faglige beskrivelser av arbeidsmetodene vi bruker i hverdagen står beskrevet i vårt faglige skriv.

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER

Hovedmål i budsjett og handlingsplan 2022- 2025:

- Fra tettsted til Fjordlandsbyen Jevnaker
- Utvikle Jevnaker til en klimaklok kommune
- Et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring
- En innovativ og samskapende kommune

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER FOR JEVNAKERBARNEHAGENE

- Jevnakersamfunnet fremmer likeverd, inkludering og medborgerskap
- Barn og unge har et trygt, aktivt og helsefremmende oppvekstmiljø
- Barn og familie tilbys tidlig og rett hjelp av personer med riktig kompetanse
- Barnehagebarn og skoleelever har et tilpasset tilbud i et inkluderende fellesskap
- Barnehagekapasiteten utvides i tråd med økt behov

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gode score i medarbeiderundersøkelsen «10-faktor» Systematisk arbeid med resultater.
- «Foreldreundersøkelsen, Udir». Gode resultater som bygger godt omdømme. Bergerbakken barnehage jobber systematisk med resultater for å øke trivsel og tilfredshet.
- Implementering av kvalitetsplan oppvekst og kultur 2022-2025.
- Utarbeide/Videreutvikle faglig skriv.
- Realisere BTTI modellen.

REALISERING BTTI-MODELLEN

- Kompetanse på handlingsveilederen og støttmateriell
- Innføring av stafettlogg
- Tidlig involvering av foresatte

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi informerer foreldrene om BTTI som vår arbeidsmetode på foreldremøte for nye familier og vært år på høstens foreldremøte.
- Vi bruker tid på handlingsveilederen og støttmateriell i pedagogmøter, avdelingsmøter og personalmøter så alle i personalgruppa har god kjennskap til den.
- Vi har fast punkt på avdelingsmøte hvor vi tar opp barn vi «undrer oss over».
- Vi er bevisst på de sårbare barna på avdelingen.
- Vi følger stegene i BTTI modellen.

JEVNAKER KOMMUNE SINE VERDIER

- Nytenkende – Åpen – Redelig

Dette betyr kommunens verdier for oss:

Verdien **åpen** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte formidler at de respekterer mangfold likeverd og enkeltmenneske for den de er
- Ansatte er interessert i og nysgjerrig på andre mennesker

Verdien **nytenkende** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte lytter og tar inn over seg andres tanker og meninger.
- Ansatte som utfordrer seg selv og hverandre på å tørre og tenke nytt og annerledes
- Ansatte som er oppdatert på nyere forskning, beholder det som er bra og endrer det som bør endres. *Veien blir til hvis vi går.*

Verdien **redelig** betyr for barnet/ungdommen/familien at:

- Ansatte tar alltid utgangspunkt i barnets beste og er ærlige i dialogen
- Ansatte som praktiserer *alle våre valg i dag skal tåle førstesiden i avisen i morgen.*

BERGERBAKKEN BARNEHAGES MÅL OG SATSINGER

- Alle barn, foreldre og ansatte skal oppleve «Her vil jeg være»
- Barna skal få erfaringer med, og oppleve gleden av utelivsprofilen
- Utvikle oss og sikre faglig forankring innenfor de 4 områdene i kvalitetsplanen: Barnehagen som lærende organisasjon, Inkluderende miljø, Tidlig innsats og Helsefremmende møteplasser

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

- Voksne som respekterer alle og aldri dømmer.
- Voksne som tar barnas stemme på alvor.
- Voksne som tenker progresjon i uteliv, med mål om at barna skal bli glade i å være ute.
- Voksne som tilpasser turer og uteliv etter individuelle behov.
- Voksne som daglig og aktivt jobber for et inkluderende miljø.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 1 I BARNEHAGELOVEN

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.
- Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene.
- Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap
- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi
- Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Våre tiltak for å oppnå dette.

- Gjennom daglige samtaler med foreldrene i tillegg til forventningssamtaler, foreldresamtaler og oppfølgingssamtaler.
- Vi bruker god tid på tilvenning og trygghet for både barn og foreldre
- Vi har fokus på barnas trivsel, individuelle behov og trygghet.
- Vi har fokus på hvordan vi skal være mot hverandre og utvikling sosiale relasjoner
- Lek og læring går hånd i hånd.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi bruker tid på å reflektere om og jobbe med ansattes verdier og holdninger.
- Vi er bevisst på å bevare barndommens egenverdi gjennom leken.
- Leken er det viktigste vi gjør, og gjennom den skal barna få erfaring med blant annet livsmestring, vennskap, nestekjærlighet og tilgivelse.

BARN OG BARNDOM

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi anerkjenner lekens egenverdi og ser på leken som den naturlige arenaen for lek og læring.
- Vi jobber i smågrupper for å sikre at hver enkelt barns behov blir fanget opp.
- Vi jobber med vennskap og relasjoner, og er bevisst på at dette er de voksens ansvar.
- Vi har et bevisst forhold til gruppeinndeling for at alle barna skal trives i barnehagen.

DEMOKRATI

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Voksne er bevisste barnas uttrykksformer og tar hensyn til dette, så alle barn får opplevelsen av at de har en «stemme».
- Vi bruker barnemøte som et planleggende og evaluerende møte for de største.
- Vi jobber i smågrupper i alle våre hverdagssituasjoner for å sikre at alle skal bli sett, høst og forstått.
- De voksne legger opp til undrende samtaler sammen med barna for å synliggjøre at det er ulike måter å tenke på og at vi har ulike interesser. Det som er riktig for deg kan være helt feil for en annen.
- Vi er bevisst så barna får uttrykke egne følelser, tanker og meninger uten «blir sett ned på».
- Vi er bevisste forbilder for å fremme demokrati og motvirke selvcentrert tenkning.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke, og følge opp barnet ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi er bevisste rollemodeller og fremmer mangfoldet som en positiv ressurs i barnehagen.
- Vi snakker om og gjør barna kjent med at det finnes forskjellige kulturer, religioner og livssyn.
- Vi gir barna kjennskap til at det finnes ulike familiesammensetninger.
- Vi jobber bevisst med barnas opplevelse av egenverd
- Vi undrer oss sammen med barna over likheter og forskjeller.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling, ikke diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i felleskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over egne holdninger og best mulig formidle og fremme likeverd og likestilling

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi jobber i smågrupper for at alle skal bli sett og inkludert.
- Vi som voksne tar barna på alvor og respekterer deres forskjeller og individuelle behov.
- I personalgruppa reflekterer vi felles over holdninger og verdier, vi er profesjonelle og formidler gode holdninger.
- Vi legger til rette for ulik lek for å sikre enkeltbarnets interesser og utvikling.
- Vi kartlegger relasjoner mellom voksne og enkeltbarn og er bevisst at relasjonen alltid er de voksnes ansvar.
- Vi er bevisst og gir like valg og muligheter for begge kjønn.
- Vi følger BTTI modellen.

BÆREKRATIG UTVIKLING

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- De voksne undrer seg sammen med barna over naturens mangfold.
- Voksne som har fokus på hvordan våre handlinger påvirker naturen og miljøet rundt oss.
- Barna er aktiv med på søppelsortering og resirkulering.
- Vi har fokus på å ta vare på bygget, områdene og tingene våre i barnehagen.
- Vi fremmer gjenbruk av ulike gjenstander, leker og klær.
- Vi jobber for å minske matsvinn og er bevisste rollemodeller for barna.

LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi er autoritative voksne som er tydelige om varme i møte med alle barn.
- Voksne som bekrefter og står i barnas følelser. Barna skal oppleve at alle følelser er en naturlig del av det å være menneske.
- Voksne som har fokus på barnas suksesser, og oppmuntrer barna til å glede seg over andre.
- Vi jobber med å gi barna forståelse av hvordan egen handlinger kan påvirke andre.
- Vi jobber bevisst med barnas selvfølelse – barna skal oppleve at vi liker de som de er.
- Vi jobber bevisst med barnas selvtillit og balanserer pedagogiske opplegg så barna får oppleve både mestring og utfordringer i hverdagen.
- Barna skal bli sett og hørt – det betyr ikke at de alltid skal få viljen sin. Barna skal få erfaring med at det ikke alltid går slik som de ønsker.
- Vi følger nasjonale retningslinjer for mat og måltider i barnehagen.
- Vi har stort fokus på fysisk aktivitet og at barna skal oppleve glede og mestring ut ifra eget nivå.

ANSVAR OG ROLLER S.15

Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

- **Barnehageeier (jevnaker kommune)** har det overordnede ansvaret for at barnehagen skal drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk
- **Styrer (styrer i Bergerbakken barnehage)** er gitt det ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt. Styreren skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Styreren leder og følger opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter og sørger for at hele personalgruppa involveres.
- **Pedagogisk leder (pedagogiske ledere i Bergerbakken barnehage)** er gitt ansvaret for å iverksette og lede pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede. Veiledningsansvar for personale på sin avdeling.
I Bergerbakken barnehage har vi to pedagogiske ledere på hver avdeling. Vi har valgt å organisere dette med at en av to pedagogiske ledere er avdelingsleder med hovedansvar for organisering, vaktssystem og tar den endelige avgjørelsen ved faglig uenighet. Begge to har likt ansvar ift sin halvdel av barnegruppa og ansatte på avdelingen.
- **Fagarbeider (fagarbeidere i Bergerbakken barnehage)**
Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen. Har stedfortrederfunksjon når pedagogiske lederne ikke er på avdeling. Kan være veiledere for lærlinger
- **Assistent (assistenter i Bergerbakken barnehage)** Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 2 S. 19

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer.

Slik jobber vi for å innfri målene i barnehageloven og rammeplan for barnehagen:

- Vi organiserer allsidige hverdager innenfor våre rutiner.
- Barna får være med å medvirke i egen hverdag. Vi tar tak i det barna er opptatt av *her og nå*.
- Vi benytter oss av mulighetene vi har, både i barnehagen og i nærmiljøet.

KRAV TIL GODT PSYKOSOSIALT MILJØ KAP: 8 §§ 41,42 OG 43

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi går igjennom barnegruppa på alle avdelingsmøter.
- Vi går ikke forbi konflikter, men hjelper barna med å finne løsninger.
- Vi tar foreldrene på alvor hvis de kommer med en bekymring.
- Vi er bevisst på hvordan vi bruker relasjonene våre i barnegruppa for å trekke opp de som trenger det.
- Det er den voksnes ansvar å få gode relasjoner med barn som utfordrer oss.
- Vi jobber for en aktiv tilbakemeldingskultur.
- Vi tar opp ting med den det gjelder.
- Vi reflekterer i personalgruppa over hva ordet *krenkelse* betyr for oss.
- Vi er autoritative voksne og jobber for en felles forståelse av hva som ligger i voksenrollen.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR OMSORG

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi som voksne jobber bevisst med å praktisere en autoritativ voksenrolle.
- Voksne som er bevist kroppsspråk, mimikk, blick og stemmebruk.
- Tilgjengelige og påkoblede voksne som er sensitive for barnas uttrykk.
- Voksne som gjør barna oppmerksomme på hverandre.
- Voksne som setter trygge, tydelige rammer for dagen og situasjoner.
- Vi jobber i smågrupper for at vi på best mulig måte kan møte enkeltbarnas behov.
- Voksne som er bevist barnas utvikling og behov for balansering mellom støtte, utfordring og beskyttelse.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR LEK

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnets utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Leken skal ha en stor og sentral plass i hverdagen i Bergerbakken.
- Voksne som aktivt inviterer og støtter barna i lek for å sikre inkludering i barnegruppa.
- Voksne som er sensitive og hjelper barna og utvikle og utvide leken når det er behov for det.
- Voksne som jobber aktivt med at barna skal oppleve vennskap og være en del av et inkluderende fellesskap.
- Personalet sørger for å ha variert materialet tilgjengelig for å sikre lekens utvikling.
- Barnehagen skal tilby et miljø som gir muligheter for ro og konsentrert lek.
- Personalet tar utgangspunkt i barnas interesser når lekemiljøet utvikles og formes.
- Lekemiljøet i barnehagen skal innby til progresjon i barnas og lekens utvikling.
- Lekemiljøet skal være tilrettelagt etter barnegruppas alder og modning.
- Personalet bruker leken som arbeidsmetode for å støtte barnas utvikling språklig, sosialt og fysisk.
- Personalet er bevisst lekens viktige plass for barnas utvikling og psykiske helse.
- Personalet skal i fellesskap jobbe med lekbasert teori for å kunne utvikle kompetansen i personalgruppa.

BARNEHAGEN SKAL FREMME DANNING

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modning, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi er bevisste voksne som undrer oss sammen med barna over det barna er opptatt av og ulike ting som møter oss i hverdagen.
- Vi lar barna få erfare selv og er bevisst på verdien av erfaringer.
- Vi gir barna ulike opplevelser og tilbyr et variert spekter i aktiviteter og erfaringer.
- Vi er bevisste på fellesskapets betydning for enkeltmenneske og gir barna erfaringer med demokrati. Vi balanserer mellom at barna skal få bestemme og innrette seg etter andre.
- Vi gir barna erfaring med verdier, normer og regler i fellesskapet og samfunnet.
- Vi jobber med ulike temaer gjennom barnets tid i barnehagen.
- Barna øver på å vente på tur og lytte til det andre sier, både i lek og hverdagssituasjoner.

BARNEHAGEN SKAL FREMME LÆRING

Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Leken er barnas læringsarena, og gjennom lek og utforskning får de erfaring med ulike måter å tilegne seg kunnskap.
- Vi tenker at barna lærer best i samhandling med andre, og med hele seg.
- Vi som voksne jobber bevisst med å praktisere en autoritativ voksenrolle i formelle og uformelle lærings situasjoner i hverdagen.
- Vi bruker bevisst barnas interesse og indre motivasjon til å fremme læring.
- Vi legger til rette for mestrings situasjoner og bruker bevisst støtte, glede og begeistring for å motivere for videre læring.
- Personalet på avdeling balanserer dagene mellom planlagte og impulsive lærings situasjoner sammen med barn i hverdagen.
- Hverdagssituasjoner og rutiner tilpasses etter enkeltbarnet og barnegruppas behov for utvikling og læring.
- De voksne er bevisst deres viktighet av tilstedeværelse og engasjement knyttet til barnas læring og utvikling.
- Barnegruppa deles inn mindre grupper for å fremme barnas utvikling og læring.
- Vi er bevisste i sammen setting av smågrupper så barna opplever glede, mestring og får noe «å strekke seg etter».

BARNEHAGEN SKAL FREMME VENNSKAP OG FELLESSKAP

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi har stort fokus på lek.
- Vi jobber for at alle har mange venner – vi unngår begrepet bestevenn.
- Vi har fokus på hvordan man er en god venn, og hvordan man tar vare på venner.
- Vi øver på å gi og ta, balansere det å lytte til andre og hevde egne meninger.
- Vi som voksne setter ord på det som skjer, for at barna skal bedre kunne sette seg inn i hvordan andre har det eller opplever en situasjon.
- Vi hjelper barna med å finne hverandre og jobber for at alle har noen å leke med.
- Vi hjelper barna med å utvikle ferdigheter og kunnskap om konfliktløsning.
- Vi er forbilder og oppfordrer barna til å hjelpe hverandre.
- Vi bruker barnemøte som en bevisst arena hvor vi jobber med fellesskapsfølelsen og enkelt barnas opplevelse av å tilhøre fellesskapet.

BARNEHAGEN SKAL FREMME KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte forstå og skape meningen. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi er bevisste voksne som bruker alle hverdagssituasjoner til å fremme god språkutvikling.
- Voksne er bevisste i å benevne, bekrefte og utvide, samt jobbe med felles fokus.
- Vi jobber i smågrupper for å legge til rette for deltagelse i felles undring og gode samtaler.
- Vi bruker bøker, spill, musikk, lek og konkrete for å utvikle språket.
- Vi følger BTTI modellen undring/bekymring rundt barns språkutvikling.

BARNES MEDVIRKNING § 3 I BARNEHAGELOVEN

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi har fokus på at barna skal lære seg og «virke sammen med andre» og barna skal oppleve at deres medvirkning til fellesskapet er betydningsfull.
- Barns tildeles oppgaver etter alder og modning, både selvstendig og i fellesskapet.
- Vi jobber med begynnende forståelse av demokrati.
- Vi er sensitive overfor barnas uttrykk, interesser og behov.
- Vi som voksne er til stede i øyeblikket og fordyper oss i det barnet er opptatt av.
- Barna får påvirke egen hverdag ved å velge aktiviteter og innhold deler av dagen.
- Vi hører barnas stemme, både verbalt og non – verbalt når vi organiserer hverdagen og planlegger temaer o.l. for barnegruppa.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE § 4 I BARNEHAGELOVEN

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå skal barnehagen legge til rette for foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gjennom Samarbeidsutvalget bestående av fire foreldrerepresentanter, kan foreldrene fremme saker og barnehagen forelegger foreldrene aktuelle saker gjennom året. For å sikre kontinuitet velges en nye representanter hvert år.
- Foreldrene oppfordres til å fortløpende komme med tilbakemeldinger til barnehagen.
- Vi har foreldremøte høst og vår, i tillegg til foreldremøte for nye familier på forsommeren.
- Vi har tilvenningssamtale før oppstart i barnehagen.
- Fokus på å bli kjent, skape en trygg og god relasjon med alle foreldre, for å bygge bro mellom barnehage – hjem.
- Vi har fokus på kvalitet i foreldresamtaler og gjensidig dialog for å oppnå et godt samarbeid mellom bhg- hjem. Eget skjema.
- Fokus på foreldresamarbeidet ved hente-/bringesituasjonen og kontinuerlig informasjon og samtaler i hverdagen.
- Vi bruker *Visma flyt barnehage* for bildedeling, kommunikasjon og informasjon på gruppebasis og for enkeltbarn.
- Vi følger BTTI modellen.

OVERGANGER

- Når barnet begynner i barnehage; barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen
- Overganger innad i barnehagen; personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe
- Overgangen mellom barnehage og skole; Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning

Alle barnehager og skoler følger *Plan for overgang barnehage-skole Jevnaker kommune*.

Tilvenning

- De første dagene legger vi til rette for en rolig hverdag inne og ute, der vi sammen med foreldrene blir kjent med barnet. Vi har tilvenningssamtale der viktig informasjon om hvert enkelt barn gis. Tilvenningsperioden for enkelt barn er individuelt, men alle barn får sin kontaktperson som er nærest, og vi alle har fokus på at barnet blir møtt på sine behov og følelser, blir kjent med voksne og den nye hverdagen sin. Vi sikrer faste gode rutiner, med nære tilgjengelige voksne. Vi har fokus på tett dialog med foreldrene underveis. Hver tilvenningsperiode blir evaluert.

Overgang mellom avdelinger

- Pedagogene har overføringssamtale hvor informasjon om hvordan det enkelte barnet skal kunne trives. Vi lager avtaler om jevnlig besøk på ny avdeling den siste tiden på avdeling.
- Siste dag på «gammel avdeling», har vi en liten markering, og barnet bærer selv kurven sin over på ny avdeling og til ny plass som er ferdig gjort i stand.

Overgang til skolen

- Vi har egen kompisgruppe for skolestarterne det siste året i barnehagen.
- Vi følger kommunens felles plan for innhold for skolestartere. Vi jobber med å videreutvikle ferdigheter som selvstendighet, følge beskjeder, sosial kompetanse og å holde på med en oppgave over litt tid.
- Vi har egne tradisjoner for turer og felles aktiviteter for skolestarterne.
- Vi følger rutinen for overgang barnehage skole ved å ha overgangssamtaler, besøksdager på skolen og besøk fra lærerne i barnehagen.

BARNEHAGEN SOM EN PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegge og vurderes. Målet med barnehagen som en pedagogisk virksomhet, er å gi barna tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Bergerbakken barnehagen er en lærende organisasjon hvor barnehageloven og rammeplanen ligger til grunn for alt vi gjør i barnehagen.
- I tillegg til lovverk og barnehagens årsplaner har Bergerbakken sitt eget «faglige skriv» som beskriver felles arbeidsmetoder som ulike hverdagssituasjoner i barnehagen.
- Personalet på den enkelte avdeling tilpasser organisering og aktiviteter etter enkeltbarn og barnegruppene i barnehagen. Dette tilpasses innenfor rammene satt i lovverket og barnehagens felles bestemmelser i årsplanen og faglig skriv.

PLANLEGGING

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi har langsiktige satsningsområdet kommunalt og i barnehagen som gir personalet retning i planlegging av det pedagogiske arbeidet på avdeling.
- Personalet i barnehagen har avsatt tid til planlegging av det pedagogiske arbeidet, både pedagoger, fagarbeidere og assistenter.
- Det er avsatt tid til regelmessig møtetid for pedagoger, avdelingsmøter og hele personalgruppa. Planlegging er en del av innholdet på disse møtene.

ÅRSPLAN

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Styrer Bergerbakken barnehage leder prosessen med å utarbeide årsplanen.
- Foreldre, barn og alle ansatte i barnehagen har mulighet til å komme med synspunkter i forhold til innhold og utformingen av årsplanen.
- Bergerbakken barnehage sin årsplan er delt i to deler.

Del 1 skal gi de overordnede føringene, og gjelder for en treårsperiode. Den er tenkt som et arbeidsdokument for personalet. Ligger på nettsiden vår.

Del 2 er i kalenderformat, den er ettårig og rettet mot foreldrene som målgruppe. Den sier noe om hvilket fokus barnehagen vil ha, merkedager, planleggingsdager, noen påminnelser og noe informasjon.

VURDERING

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vurdering og evaluering av den pedagogiske praksis på den enkelte avdeling gjøres kontinuerlig på avdelingsmøtene.
- Enkelt områder i faglig skriv vurderes månedlig i hele personalgruppa.
- Barnehagen evaluerer årlig sin praksis ved utarbeidelse av årspalkalender.

DOKUMENTASJON

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Barnehagens arbeidsmåter er dokumentert i barnehagens årsplaner og faglige skriv.
- Avdelingene dokumenterer ukentlig og jevnlig avdelingens pedagogiske praksis gjennom dagbok og informasjonsskriv ut til foreldrene.
- Avdelinger evaluerer jevnlig sin praksis opp imot styringsdokumenter.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE TILBUDET FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og /eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi jobber etter BTTI modellen.
- Vi er sensitive voksne som fanger opp barnas behov.
- Vi jobber i smågrupper for å sikre av alle barna og enkeltbarnas behov blir ivaretatt.
- Vi har fast punkt på avdelingsmøtene hvor vi tar opp barn vi *undrer* oss over, og setter inn felles tiltak.
- Vi tilpasser organisering, smågrupper og aktiviteter etter hvert enkelt barns behov i hverdagen igjennom språkgrupper, aktivitetsgrupper og tilpasset voksenstøtte i hverdagsrutinene.
- Observasjon av ressursteam med veiledning av voksenrollen og tiltak i møte med enkelt barn/ barnegruppe.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning, og gi barna mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir mulighet for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Bergerbakken barnehage har en utelivsprofil, og benytter naturen som arbeidsmetode for innenfor områdene i lovverket og årsplanen.
- Leken benyttes aktivt som arbeidsmetode mot enkeltbarn og barnegrupper.
- Valg av arbeidsmetoder tilpasses barn og barnegruppe ut ifra behov og interesser
- Barnehagens arbeidsmåter er beskrevet i faglig skriv og årsplanene.

PROGRESJON

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitet-, og læringsmuligheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi følger Faglig skriv og progresjonsplan i årsplan del 1 for fagområdene.
- Vi tilpasser organisering og pedagogisk opplegg etter enkeltbarn og barnegruppas alder, modning og interesse.
- Vi tilrettelegger og tilpasser det allmennpedagogiske tilbudet slik at enkelt barn opplever mestring og utvikling.
- Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn.
- Vi varierer våre arbeidsmetoder slik at alle barn opplever interesse og mestring.
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna.

BARNEHAGENS DIGITALE PRAKSIS

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft, og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet settes i stand til å kunne vurdere når det er hensiktsmessig å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet, og når det er bedre å bruke noe annet.
- Aktiv bruk av digitale verktøy i det pedagogiske opplegget både inne på avdeling og ute i naturen.
- Vi gir barna en begynnende erfaring med bruk av teknologi.
- Bevisst arbeid med barns begynnende etiske forståelse for digitale medier. F. eks at man spør før man tar bilde/legger ut, at ikke alt på nettet er sant, kritisk tenkning rundt kilder.
- Vi er beviste rundt hva vi presenterer av digitalt innhold for barna, blant annet hvilken musikk vi spiller, lydbøker og filmsnutter.

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke, aktivitets og læringsmuligheter. (Rammeplan s 44)

- Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. (Rammeplan s 47)
- Personalet skal utvide og bygge videre på barnets interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. (Rammeplan s 44)

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST	<p>Kommunikasjon</p> <p>Personalet lytter aktivt, tolker kroppsspråk og hjelper barna til å uttrykke behov og ønsker i hverdagsituasjoner.</p> <p>Personalet hjelper barna til å lytte ved å si: <i>hørte du hva XX sa?</i></p>	<p>Kommunikasjon</p> <p>Barna øver på å tolke andres verbale og nonverbale språk</p> <p>Vi øver på å lytte til hverandre og vente på tur</p> <p>Personalet hjelper barna og sette ord på følelser, ønsker erfaringer og handling.</p>	<p>Kommunikasjon</p> <p>Vi øver på å ta imot og følge beskjeder</p> <p>Vi øver på å holde en samtale i gang ved å lytte til andre og snakke når det er sin tur.</p> <p>Vi øver på å rekke opp handa når vi ønsker å si noe i samling</p> <p>Vi hjelper barna til å bruke språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og for å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.</p>
	<p>Språk</p> <p>Personalet bruker språket aktivt i alle situasjoner.</p> <p>Personalet benevner alt vi gjør, ser, leker, klær, mat og snakker om det som skjer.</p> <p>Personalet er bevisst hvilke ord vi bruker slik at barna skal utvikle begreper og ordforråd.</p>	<p>Språk</p> <p>Personalet benevner preposisjoner</p> <p>Personalet øver sammen med barna på <i>over</i> og <i>under</i> begreper lek og samtaler</p> <p>Personalet benytter seg av bilder og konkrete i samtaler med barna for å kunne undre seg sammen om ulike temaer</p>	<p>Språk</p> <p>Vi utvider begrepsforståelse</p> <p>Vi leker mitt skip er lastet med</p> <p>Gjenfortelle historier og ting vi har opplevd</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
		<p>Personalet undrer seg sammen med barna over ulike morsmål, dialekter og uttrykksformer</p> <p>Bruk av ulike spill, for eksempel <i>alias</i></p>	
	<p>Tekst</p> <p>Barnehagen har enkle pekebøker tilgjengelig på avdelingen som barna kan finne selv</p> <p>Barnehagen har bøker på bokhyllen som barna kan lese sammen med en voksen. Bøkene byttes ut etter interesser og temaer</p> <p>Fordypning i ulike eventyr, for eksempel <i>Bukkene bruse</i> og <i>Gullhår og de tre bjørnene</i></p> <p>Bruk av sang, bevegelse og rytme.</p> <p>Bruk av enkle rim og regler</p>	<p>Tekst</p> <p>Barnehagen har bøker tilgjengelig for barna</p> <p>Personalet tar med bøker på tur</p> <p>Bli kjent med folkeeventyr og bearbeider de på ulike måter. Forteller med og uten konkrete.</p> <p>Lytter til tekst via lydbok</p> <p>Oppmuntrer barna til gjenfortelling av lest tekst.</p> <p>Barnehagen tilbyr varierte spill som kan skape interesse for bokstaver/tekst symboler og tall.</p> <p>Lek med ord, sanger, rim og regler.</p> <p>Bli kjent med tall, bokstaver og ulike skilter og hva skiltene betyr.</p> <p>Vi jobber med temaer og bli kjent med nye begreper. Voksne stiller åpne spørsmål for å stimulere til samtale og undring. Vi dokumenterer barnas tanker og innspill skriftlig for å bli kjent med skriftspråket</p>	<p>Tekst</p> <p>Vi besøker biblioteket</p> <p>Bearbeiding av eventyr.</p> <p>Lytte til lyder og rytme i språket. Klappe stavelser, finne forlyd og siste lyd.</p> <p>Vi jobber med tekstsikaping og fortellinger. Barna lager fortellinger selv.</p> <p>Vi lager og forteller vitser og gåter sammen med barna</p> <p>Vi benytter oss av praksisalfabetet og har fokus på fonemene.</p> <p>Vi øver oss på å kjenne igjen og skrive navnet vært</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
KROPP BEVEGELSE MAT HELSE	<p>Kropp</p> <p>Benevner kroppsdelene og funksjoner sammen med barna slik at dette blir naturlig å snakke sammen om. Barna skal bli kjent med egne kropper og grenser.</p> <p>Vi veileder barna i å ta valg som handler om risiko. Hvor går min grense, hvor går din grense og hva er ikke lov fordi det er farlig</p>	<p>Kropp</p> <p>Lære å sette grenser for egen kropp. «stopp det er min kropp».</p> <p>Ta utgangspunkt i barnas spørsmål og utforskningstrang i forhold til tema om kropp.</p>	<p>Kropp</p> <p>Kropp: hvem er jeg? Tegne bilde av kropp – høyde.</p> <p>Trygg på egen kropp. Hvem bestemmer over kroppen min. hvordan sette grenser for egen kropp.</p> <p>Lære hvilke klær som er mest hensiktsmessig å ta på ut ifra været.</p>
	<p>Bevegelse</p> <p>Tilbyr aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med:</p> <p>Erfaring med finmotoriske aktiviteter som for eksempel enkle puslespill, tegning, puttekasse, bruk av bestikk.</p> <p>Erfaring med grovmotoriske aktiviteter som for eksempel enkel hinderløype og turer i ulendt terreng.</p>	<p>Bevegelse</p> <p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Finmotorikk: klippe, perle, konstruksjonslek , smøre mat selv, kneppe igjen knapper.</p> <p>Grovmotorikk: hoppe, hinke, sykle, kaste og ta imot ball, sparke ball, diagonalgang, klatre, balansere, kle på seg selv</p> <p>Erfaring med å vurdere og mestre risikofylt lek for eksempel å prøve å klatre og stå ned en bakke på ski.</p>	<p>Bevegelse</p> <p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe svikt hopp, god løpsteknikk, stusse og kaste ball, ski og skøyter, selvstendig påkledning</p> <p>Finmotorikk: smøre maten selv, blyantgrep, klippe etter mønster, klart dominert hånd, klemme og skru samtidig, knyte skolissa, kopiere former, fargelegge innenfor streker.</p>
	<p>Mat</p> <p>Vi introduserer og serverer sunn mat ihht nasjonale retningslinjer. Vi varierer hva vi setter frem på bordet og oppmuntrer barna til å smake på nye ting. Vi er bevisste på hvordan vi ordlegger oss, slik at vi er gode rollemodeller.</p>	<p>Mat</p> <p>Barna skal få erfaring med nye smaker og delta i matlagingen, forberedelser og opprydning</p> <p>Vi snakker med barna om hvor maten kommer fra.</p>	<p>Mat</p> <p>Få forståelse av normer og regler under måltidet</p> <p>Forsyne seg selv</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
		Få begynnende forståelse for hva som er bra mat for kroppen	Besøke går for å se hvor maten kommer ifra.
	<p>Helse</p> <p>Vi støtter barna i ulike sinnsstemninger og møter de i den følelsen de er i. Vi hjelper å setter ord på og anerkjenner barnet der det er.</p> <p>Vi øver på å vaske hender før mat og etter dobesøk</p> <p>Hvis barna som går på do vil være i fred på do respekterer vi det. Vi er tilgjengelig for å hjelpe til. Snakke om hvorfor vi må tørke og vaske hender etterpå.</p> <p>Snakke med de som ikke vi skifte bleie og forklare hvorfor.</p>	<p>Helse</p> <p>Følelser: snakke om, lese bøker og benytte materiale om grønne tanker – glade barn. snakke om ulike følelser, hvordan kjenne de igjen på seg selv og andre.</p> <p>De voksne har rollespill om hvordan vi skal være mot hverandre</p> <p>Utvikle gode vaner for hygiene gjennom rutiner for håndvask. Før mat og etter mat og ellers ved behov.</p>	<p>Helse</p> <p>Øve på å være selvstendig på toalettet og mestre rutiner knyttet til dette.</p> <p>Vi øver på å holde orden på tingene og plassen i garderober.</p> <p>Følelser: vi øver oss på å si hade til foreldrene uten så mye ekstra</p> <p>Utvikle positive følelser om seg selv.</p> <p>Få begynnende erfaring i å ta vare på egen helse via for eksempel <i>psykologisk førstehjelp</i></p>
KUNST KULTUR KREATIVITET	<p>Kunst</p> <p>Vi har fargestifter og malesaker tilgjengelig, slik at barna kan delta på formingsaktiviteter</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og enkle teknikker.</p> <p>Male/fingermale, rable, rive, lime, forme</p>	<p>Kunst</p> <p>Fargelære -eksperimentere.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og teknikker. Fargelære.</p> <p>Få erfaring med å gjenskape noe etter en mal, for eksempel lego eller pynt til jul</p> <p>Male, tegne, lime, forme, klippe, trykke, tove</p>	<p>Kunst</p> <p>Barna skal gjenskape en modell</p> <p>Kunst tilgjengelig via ikt</p> <p>Vi ser på kunst i nærmiljøet</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	<p>Kultur</p> <p>Lek som en arena for fantasi, kreativt felleskap og kulturformidling.</p> <p>Høre på musikk, barnesanger. Voksne synger og sanser med.</p> <p>Bevegelsessanger, rim og regler, enkle eventyr/historier, dramatisere, utkleddning. Voksne som er gode kulturformidlere.</p> <p>Leser eventyr som utgangspunktskapegledede og uttrykk</p>	<p>Kultur</p> <p>Utvide erfaringsgrunnlaget innenfor musikk, dans og drama.</p> <p>Bevegelsessanger, rim og regler, eventyr/historier, dramatisere, utkleddning.</p> <p>Tradisjonelle sangleker.</p> <p>Sang i hverdagsrutiner.</p> <p>Erfaring i dramatisering eventyr og fortelling.</p>	<p>Kultur</p> <p>Større prosjekter, eksperimentering, utstillinger og forestillinger.</p> <p>Bli kjent med kunst i nærmiljø.</p>
	<p>Kreativitet</p> <p>Tar med formingssaker ut i barnehagen og på tur. Bruker materialet fra naturen. Barna får erfaring med ulike uttrykksformer og sanseopplevelser. Vi ønsker at de skal delta og søle, prøve og utforske. Prosess viktigere enn produkt.</p> <p>Sanseopplevelser gjennom bruk av kropp og bevegelse, med spesielt fokus på det taktile.</p> <p>Barna lager egne kostymer til karneval.</p> <p>Vi har utkleddningstøy tilgjengelig.</p> <p>Vi viser, inspirerer og oppfordrer barna til å bruke naturmateriale i leken. Barna bygger hytter, maler på pinner, stabler steiner, teller kongler etc</p>	<p>Kreativitet</p> <p>Bruke materiell som snø vann sand og andre naturlige materialer. Ta med materiale ut på tur.</p> <p>Tenke gjenbruk, se muligheter,</p> <p>Erfaringer med spikkekniv, hammer og sag</p> <p>Sanseopplevelse med fokus på kreativitet og fantasi.</p> <p>Få erfaring med enkle musikk instrumenter</p>	<p>Kreativitet</p> <p>Sanseopplevelser med fokus på eksperimentering</p> <p>Lek som en arena for fantasi, kreativt felleskap og kulturformidling.</p> <p>Bruk av verktøy: kniv, sag, ol.</p> <p>Musikk- barna skal få erfaring med å uttrykke seg gjennom musikk. Eks male etter sang</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
NATUR MILJØ TEKNOLOGI	<p>Natur</p> <p>Opplive glede med å være ute i all slags vær.</p> <p>Sanse og undre seg over endringer i naturen, været, årstidene.</p> <p>Få erfaringer med vann, sand, is, snø.</p> <p>Få erfaringer med ulike dyr og dyrelyder og hvor maten kommer fra.</p>	<p>Natur</p> <p>Undre seg over å studere endringer i årstidene og i naturen; dyr, sportegn, insekter, fugler, trær, varmt, kaldt.</p> <p>Undre seg over naturfenomener og sammenhenger i naturen</p> <p>Lek med og utforsking av for eksempel vann, sand, blomster.</p> <p>Få kjennskap til matproduksjon- hvor kommer maten fra?</p>	<p>Natur</p> <p>Tema klima - vær</p> <p>Kunnskap om å kunne bevare natur og dyreliv.</p> <p>Få en begynnende forståelse av naturens sammenhenger</p> <p>Få erfaring med matsanking fra naturen</p>
	<p>Miljø</p> <p>Få erfaringer med å kaste søppel i riktig søppelkasse.</p> <p>Erfaringer med å ta vare på natur og dyreliv. F.eks. ta med søppel vi finner, behandling av fuglereir og maurtuer</p>	<p>Miljø</p> <p>Vi øver på å kildesortere avfall og snakker om hvorfor vi må ta vare på miljøet.</p> <p>Få erfaring med at matsøppel som blir til jord igjen</p> <p>Få erfaring med plantenes livssyklus ved for eksempel planting av blomsterfrø og grønnsaker</p>	<p>Miljø</p> <p>Barna skal kjenne til hva som ødelegger naturen, og hvordan vi skal ta vare på den best mulig.</p> <p>Så en begynnende forståelse av bærekraftig utvikling of forståelse av viktigheten av gjenbruk</p> <p>Kunne praktisere miljøvern på tur, for eksempel ta med søppel.</p>
	<p>Teknologi</p> <p>Erfaring med enkle tekniske hjelpemidler.</p>	<p>Teknologi</p> <p>Utvidet opplevelse av tekniske hjelpemidler.</p> <p>Få erfaring med bruk at teknologiske hjelpemidler til å utforske i naturen.</p>	<p>Teknologi</p> <p>Få kunnskap og erfaringer med bruk av tekniske hjelpemidler</p> <p>Begynnende erfaring med koding</p> <p>Eksperimentere (fysikk, kjemi)</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	<p>Etikk</p> <p>Vi støtter barna i å finne løsninger i konflikter.</p> <p>Vi støtter barnas uttrykk for empati og lærer dem å ta hensyn til hverandre.</p> <p>De voksne er bevisst sin rolle som modell for barna i alle sine handlinger og anerkjenner de handlinger vi ønsker mere av.</p>	<p>Etikk</p> <p>Formelle og uformelle samtaler om hvordan vi skal være mot hverandre og aksept for likheter og forskjeller.</p> <p>Empati</p> <p>Ta tak i de daglige hendelser og prøv å få barna til å ta den andres perspektiv.</p> <p>Gi barna mulighet for undring og ettertanke over de handlinger som skjer i hverdagen.</p> <p>Lære å respektere hverandre gjennom å formidle holdninger, verdier, toleranse i samfunnet. Lære å sette pris på det man har.</p>	<p>Etikk</p> <p>Skape sosial læring gjennom lek, samtaler, konfliktløsning og daglige situasjoner både inne og ute i naturen</p> <p>Hjelpe barna å finne gode løsninger i f. eks konfliktsituasjoner, når noen ikke får være med i leken. Hvordan bli venner igjen?</p> <p>Erfaring og kunnskap om vennskap. Hvordan få en venn, og hvordan bevare vennskap?</p> <p>Barna skal få undre seg over handlinger og holdninger i møte med hverandre</p> <p>Rollespill i hvordan være mot hverandre.</p> <p>Sette pris på andres styrker, samt se andres behov. Fokus på det å glede en annen.</p>
	<p>Religion</p> <p>Vi har fokus på farge, lukt, smaker og begreper innenfor høytider innen religioner som er representert i barnegruppa.</p>	<p>Religion</p> <p>Vi utvider med hvorfor vi feirer påske og jul, og høytider/tradisjoner fra andre kulturer.</p> <p>Vi utvider med hvorfor vi feirer påske og jul.</p> <p>Møter de norske kulturarvene og følger barnehagens tradisjoner.</p> <p>Vi bruker enkle bøker om religion og høytider.</p>	<p>Religion</p> <p>Vi utvider med at barna skal få kjennskap til at tro handler om valg og mangfold.</p> <p>I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over</p> <p>Utvider med likheter og forskjeller</p> <p>Kirkebesøk til jul.</p>
	<p>Filosofi</p> <p>De voksne undrer seg sammen barna og kommer ikke med de riktige svar</p>	<p>Filosofi</p>	<p>Filosofi</p> <p>Barna skal få undre seg over handlinger og holdninger i møte med hverandre.</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	Vi leser, synger og hører på lydbok, for å skape felles erfaringsgrunnlag og utgangspunkt for å undre oss sammen med barna.	Få erfaring med at det finnes flere måter å se samme ting på og at det ikke finnes i fasitsvar innen filosofi. Undre seg over hva som skjer i møte med ulike eksperimenter Få erfaring med undring og ettertanke over de handlinger som skjer i hverdagen.	
NÆRMILJØ SAMFUNN	Nærmiljø Få erfaring med barnehagen og områdene tilknyttet denne som barnets første møte med nærmiljøet. Forske på hvilke dyr, fugler og insekter som bor i barnehagens nærmiljø.	Nærmiljø Få kjennskap til hvor alle bor/tilhørighet Barna skal bli kjent i nærmiljøet gjennom turer til ulike steder. Begynnende kjennskap til trafikkregler og trafikkskilt når vi går på turer i nærmiljøet	Nærmiljø Barna skal få en begynnende kjennskap til lokale og kulturelle institusjoner og arbeidsplasser. Utvide sin kjennskap til steder i nærmiljøet. Lære å orientere seg og ferdes trygt. Bruke nærmiljøet for å få forståelse for de ulike tradisjonene og levesett
	Samfunn Begynnende utvikling, tillit til egen deltagelse i fellesskapet Barnets dagligliv via samlinger – her og nå Oppleve gleden av å være sammen gjennom ulike tradisjoner	Samfunn Barna skal lære om ulike familieformer, levesett og det kulturelle mangfold både i og utenfor barnegruppa. Få erfaring med mangfold som en ressurs med sine likheter og ulikheter. Kulturelt og religiøst Ha fokus på å lytte, forhandle og diskutere. Lære barna til å lytte til hverandre i samtaler Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet	Samfunn Utvikle tillit til egen deltagelse i, og påvirkning av fellesskapet i barnehagen og lokalmiljøet Barna skal være med å planlegge (medbestemmelse). Bli kjent med noen av de ulike yrker Lære å akseptere at vi er forskjellige, og kunne snakke om det.

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
			<p>Få erfaring med begrepet demokrati. Hva betyr det?</p> <p>Erfare og utvikle en forståelse for ulike tradisjoner og levesett</p>
ANTALL FORM ROM	<p>Antall</p> <p>Erfaring med tallrekke 1- 10.</p> <p>Få erfaring med mengde 1-3 og koble tall og konkreter sammen - «Hvor mange?»</p> <p>Erfaring med konstruksjon f.eks. å bygge tårn</p> <p>Erfaring med begrepene <i>Alle, ingen, mange, flest, færrest, like mange, flere enn.</i></p> <p>Få erfaring med konstruksjonslek</p>	<p>Antall</p> <p>Kunne mengde og tallremse til fra 1-10</p> <p>Få erfaring med turtaking i spill og beherske enkle spilleregler.</p> <p>Få erfaring med matematiske leker som for eksempel kongen belager og kims lek</p> <p>Få erfaring med parkobling gjennom for eksempel spill og pådekking til måltid</p> <p>Bli kjent med tall og matematiske begreper gjennom eventyr og historier</p> <p>Bli kjent med rim, regler og sanger som inneholder tall og matematiske begreper</p> <p>Konstruksjonslek gjennom lego, jovo, kapla osv</p>	<p>Antall</p> <p>Bli kjent med tallrekka opp til 20, og kunne kjenne igjen mengden og tallsymbolene opp til 10.</p> <p>Mestre enkle spill og regelleker</p> <p>Få erfaring med kort og terningspill</p> <p>Butikk lek med aktiv bruk av tall</p> <p>Vi henter aktiviteter fra <i>Lekbasert læring</i></p> <p>Få erfaringer med «prikk til prikk» oppgaver med tallsymboler opp til 10</p> <p>Større byggeprosjekter.</p>
	<p>Rom</p> <p>Erfaring med kategorisering og sortering, f.eks. via rydding</p> <p>Utforske rommet både inne og ute, plassen min, garderobe, bad, lekerom ol. i barnehagen gjennom lek og bevegelse.</p>	<p>Rom</p> <p>Orientering/finne frem i bhg. Vite hvor ting er plassert i forhold til seg selv og hverandre.</p> <p>Gjenkjenne egen plassering i forhold til andre. For eksempel hvor er kjelleren, kjøkkenet, fellesrommet og garderoben?</p>	<p>Rom</p> <p>Kunne tenke logisk og resonere seg frem til mulige løsninger. For eksempel hvor ligger bestikket på kjøkkenet?</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	Få erfaring med posisjon og plassering. For eksempel begreper som bak, foran, ved siden av.	Jobbe med posisjon, plassering og avstander ved å gi barna konkrete oppgaver i smågrupper inne og ute.	
	<p>Form</p> <p>La barna møte ulike former gjennom konkrete og bilder.</p> <p>Få erfaring med begreper som stor/liten, tykk/tynn, tung/lett, høy/lav, kort/lang, full/tom, mer/mindre, foran/bak, først/sist</p> <p>Få erfaring med ulike farger og fargesortering</p> <p>Begynnende erfaring med parkobling. For eksempel enke spill.</p> <p>Erfaringer med ulike former gjennom puslespill, puttekasser, klosser</p>	<p>Form</p> <p>Få kjennskap til og kunne navnet på ulike former.</p> <p>Imitere mønster med hjelp av manual og bilder.</p> <p>Forstå enkel kategorisering og sortering ved bland annet rydding.</p> <p>Forstå og ta i bruk grunnleggende begreper som stor/liten, kort/lang, over/under, først/sist, bak/ foran, likheter/ulikheter.</p> <p>Få kjennskap til vekt, antall, volum gjennom baking/matlagning</p>	<p>Form</p> <p>Utvide kjennskap til mengde, antall, størrelse, avstand og volum.</p> <p>Kunne og ta i bruk navn på ulike former</p> <p>Mål og vekt Se mengde i ulike typer beholdere. Smal og høy, bred og lav, men samme mengde?</p> <p>Undre seg og utforske mengde, antall, størrelse, avstand og volum i ulike aktiviteter og settinger i barnehagedagen.</p> <p>Få kjennskap og erfaring med å kopiere ulike mønster.</p> <p>Kunne kopiere og lage mønster</p>

ÅRSKALENDER (ÅRSPLANENS DEL 2)

Målgruppe : Foresatte/foreldre

Innhold :

- Gjelder for ett barnehageår
- Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året
- Barnehagens satsingsområder for det aktuelle barnehageår
- Oversikt over ansatte, barnegrupper og samarbeidsutvalg
- Det er utarbeidet en felles mal, og felles grafisk profil

Årsplanen **del 1** ble fastsatt i barnehagens samarbeidsutvalg

Dato: 14.06.2023

Årsplanen evalueres

Dato: senest innen utgangen av 01.04.2025, endringer legges inn fortløpende i denne perioden. Dette er et levende dokument.

OM ÅRSPLANMALEN

Jevnaker kommunes mal for årsplan (del 1) og årskalenderen (del 2) skal brukes av alle kommunale barnehager i Jevnaker.

Det anbefales også at ikke-kommunale barnehager bruker malen for del 1. Årsplan (del 1) skal utarbeides på grunnlag av barnehageloven, kommunale styringsdokumenter, brukerundersøkelsen og evalueringen av forrige årsplan.

Styringsdokumenter:

Lov om barnehage med forskrifter
Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
Jevnaker kommunes budsjett og handlingsplan
Plan for overgang barnehage og skole
Barnehagens vedtekter
Relevante kommunale planer og vedtak